

2012

20. august 2012

[STAVANGER KOMMUNES EIERSTRATEGI OVERFOR ROGALAND REVISJON IKS]

[Vedtatt av Stavanger bystyre den 10. september 2012].

Innhold

1. Innledning	3
2. Mål og strategier for kommunes eierstyring	6
3. Mål og strategier for selskapets virksomhet	9
4. Vedlegg	13
4.1 Deltakerkommuner.....	13
4.2 Dokumenter som regulerer kommunenes eierstyring og selskapets virksomhet	13
4.3 Lover/forskrifter som regulerer RRs virksomhet	14

1. Innledning

Rogaland Revisjon IKS

Rogaland Revisjon IKS (heretter *RR*) er organisert som et interkommunalt selskap (IKS) med hjemmel i Lov av 29. januar 1999 nr. 6. om interkommunale selskaper (*intkomsel.*). *RR* har ca 20 ansatte ved hovedkontoret i Stavanger kommune. *RR* har ikke datterselskap eller tilknyttede selskap.

RR ble opprettet den 01. juli 2004 som følge av at 17¹ kommuner i Sør-Rogaland, Midt-Rogaland og Nord-Jæren samt Rogaland fylkeskommune vedtok å etablere en felles revisjonsenhet. De daværende tre distriktsrevisjonene og fylkeskommunens revisjonsenhet inngår i *RR*. Det er inngått en samarbeidsavtale datert 31. desember 2005 som regulerer forholdet mellom eierkommunene og selskapet.

Virksomheten til *RR* reguleres hovedsakelig av selskapsavtalen som ble vedtatt av kommunestyrene i 2004. Selskapsavtale ble korrigert den 31. desember 2005 for bortfall av Time kommune. Hver av eierne har videre inngått likelydende avtaler om revisjonstjenester fra *RR*. Avtalene spesifiserer omfanget av tjenesteleveransen, utgiftsdekning samt regler for oppsigelse av tjenesteavtalen.

RR har som formål å utføre lovpålagte revisjonsoppgaver for eierkommunene. Selskapet kan også utføre andre revisjonsoppdrag og rådgivning for eierkommunene. *RR* kan videre utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for andre selskaper.

De lovpålagte revisjonsoppgavene følger hovedsakelig av kommuneloven med tilhørende forskrifter. *RR* utfører regnskapsrevisjon som bl.a. innebærer en kontroll av hvorvidt regnskapene inneholder vesentlige feil eller stemmer overens med vedtatte budsjetter. *RR* utfører videre forvaltningsrevisjon på oppdrag fra kontrollutvalgene. Forvaltningsrevisjon innebærer en systematisk vurdering av bl.a. økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

De ovennevnte oppgavene utgjør i dag kjerneoppgavene til *RR*. Selskapet utfører imidlertid også selskapskontroller som er en kontroll av hvordan kommunene utøver eierskapet i kommunale selskap m.m. *RR* utfører videre rådgivning og andre tjenester, herunder bekreftelser og attestasjoner. Selskapet utfører også revisjonsoppgaver for kommunale selskap, stiftelser, private sykehjem mv.

Kommunalt eierskap

RR er heleid av 16 kommuner og Rogaland fylkeskommune. Det er kun kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper som kan være deltakere i *RR*, jf § 1 i *intkomsel.* Følgende kommuner er eiere; Stavanger, Sandnes, Sola, Randaberg, Gjesdal, Rennesøy, Kvitsøy, Eigersund, Bjerkreim, Finnøy, Forsand, Hjelmeland, Hå, Lund, Sokndal og Strand.

RR skal ledes av et representantskap, styre og daglig leder, jf. § 6 i selskapsavtalen. Eierkommunene utøver eierstyring gjennom representantskapet som er *RR*s øverste myndighet. Representantskapet består av ett medlem med personlig varamedlem fra hver deltaker. Ved votering vektes den enkelte kommunes stemme svarende til kommunens eierandel² i selskapet med utgangspunkt i fremmøtte eiere. Styret består av 6 medlemmer med personlige varamedlemmer, hvorav 1 medlem med varamedlem velges av og blant de ansatte.

Eierkommunene har skutt inn kr 4 mill i egenkapital i *RR*. Den enkelte kommunes andel av innskuddet samsvarer med eierandelen. *RR* har i tillegg pr 31.12.11 annen opptjent egenkapital på kr 5,6 mill.

¹ 17 kommuner samt Rogaland fylkeskommune etablerte Rogaland Revisjon IKS. Time kommune trakk seg imidlertid ut av selskapet i 2005.

² En fullstendig oversikt over deltakernes eierandel framgår av vedlegg 4.1.

Kommunal/fylkeskommunal revisjon

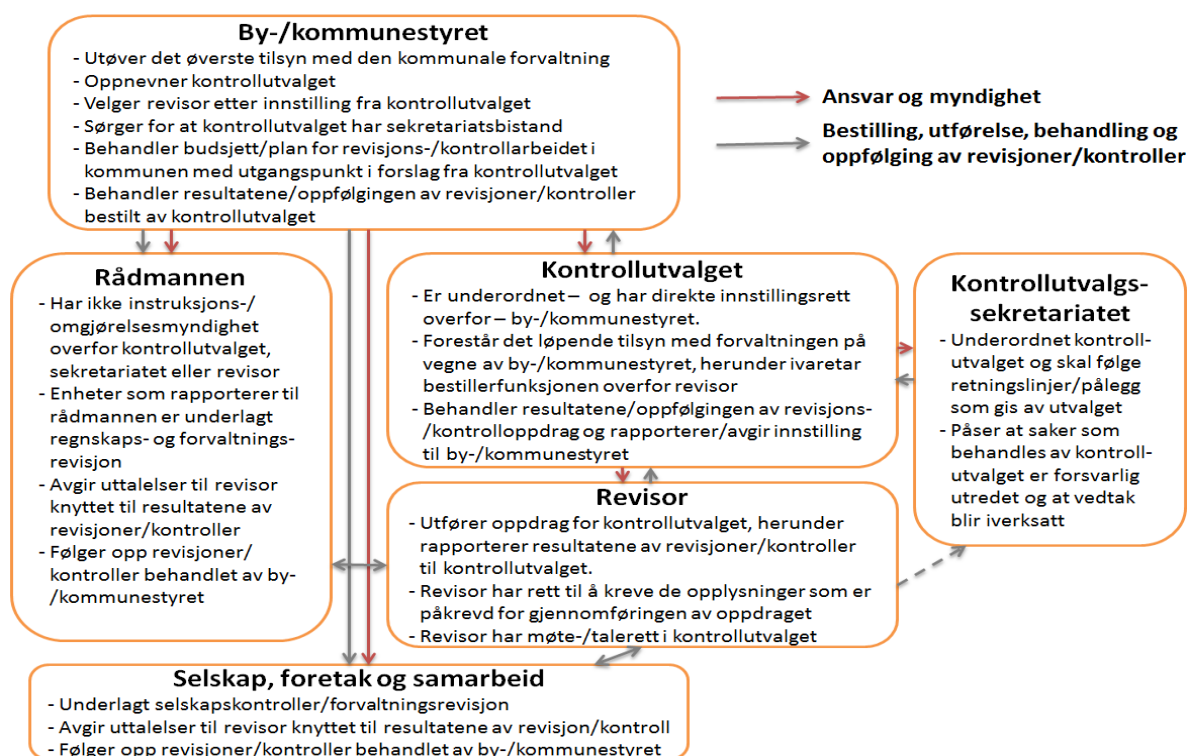
Kommunestyret³ skal i henhold til kommuneloven⁴ med tilhørende forskrifter⁵ utøve det øverste tilsyn med den kommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå det løpende tilsynet med forvaltningen på sine vegne, herunder påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Kommunestyret skal videre sørge for at kontrollutvalget har sekretariatsbistand som til enhver tid tilfredsstillende utvalgets behov.

Kontrollutvalget skal påse at kommunens og foretakenes årsregnskap blir revidert på en betryggende måte, at virksomheten årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon samt at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.m. De aktuelle revisjonsoppgavene inngår i kommunenes revisjonsplikt.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden utarbeide planer for gjennomføring av henholdsvis forvaltningsrevisjon og selskapskontroller. Planene vedtas av kommunestyret selv, som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Kommunestyret skal velge revisor etter innstilling fra kontrollutvalget. Kommunestyret avgjør selv om kommunen skal ansette egne revisorer, delta i et interkommunalt samarbeid om revisjon, eller inngå avtale med annen revisor. Stavanger kommune har valgt å delta i *RR* som er et interkommunalt samarbeid om revisjon opprettet med hjemmel i *intkomsel*.

Kontrollutvalget ivaretar bestillerfunksjonen overfor revisor, og har således det faglige ansvaret for å utarbeide bestillingene og planer for revisjonsarbeidet basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. *RR* rapporterer resultatene av revisjon/kontroller til kontrollutvalget, som igjen rapporterer resultatene og oppfølgingen av rapportene til kommunestyret. *Figur 1* angir roller, ansvar og myndighet knyttet til revisjons-/kontrolloppgaver overfor den kommunale forvaltningen, selskap og samarbeid.

Figur 1 - Roller, ansvar og myndighet

³ I det følgende vil kommunestyret benyttes som betegnelse for både by-/kommunestyre og fylkesting.

⁴ Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) - Kapittel 12 - Internt tilsyn og kontroll. Revisjon.

⁵ FOR 2004-06-15 nr 904: Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv./FOR 2004-06-15 nr 905: Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner.

Kontrollutvalget skal ha sekretariatsbistand som tilfredsstillende utvalgets behov. Sekretariatsfunksjonen kan ikke legges til kommunens administrasjon eller den som utfører revisjonsoppgaver for kommunen. Valg av revisor kan imidlertid ha innvirkning på hvordan sekretariatfunksjonen kan organiseres på en hensiktsmessig måte. *Rogaland kontrollutvalgssekretariat IS* ivaretar sekretariatfunksjonen for alle deltakere i *RR* utenom Rogaland fylkeskommune og Eigersund kommune.

En eventuell framtidig tildeling av revisjonsoppdrag gjennom anbudskonkurranser vil for eks. kunne påvirke dimensjoneringen av sekretariatet. Anbudskonkurranser vil kreve at det tilføres mer ressurser til enhetene som ivaretar bestillerfunksjonen. Kontrollutvalget skal med bistand fra kontrollutvalgssekretariatet ivareta bestillerfunksjonen overfor revisor.

Eierstrategi

Revisors utførelse av revisjonsoppgavene påvirker kommunestyrets evne til å ivareta sin tilsynsfunksjon på en tilfredsstillende måte. Kommuner forvalter betydelige økonomiske ressurser på vegne av fellesskapet og leverer et bredt spekter av tjenester til innbyggerne. Formålet med revisjonsplikten er bl.a. å sikre at midlene forvaltes på en effektiv måte, at regler etterleves og at resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrenes forutsetninger og vedtak.

RR ble etablert bl.a. for å sikre høy kvalitet og lave kostnader knyttet til lovpålagte revisjonsoppgaver. Utarbeidelsen av en eierstrategi kan bidra til å sikre at kommunene realiserer målene med eierskapet i *RR*. En eierstrategi vil bl.a. fastsette rammene for kommunenes eierstyring og uttrykke forventninger til selskapets virksomhet. Selskapets styrende organ og den enkelte eierkommune har ansvaret for å operasjonalisere strategien.

ReVisor AS utførte i 2011 en selskapskontroll av *RR* på vegne av kontrollutvalgene. Revisor anbefalte i rapporten fra selskapskontrollen at eierne utarbeider en eierstrategi overfor *RR*. KS har utarbeidet 19 anbefalinger for godt eierskap og selskapsledelse. KS anbefaler også at det utarbeides eierstrategier overfor kommunale selskap. Flere av eierne i *RR* har videre vedtatt at det skal utformes selskaps-spesifikke eierstrategier. *RR* og de øvrige interkommunale selskapene er prioritert i dette arbeidet.

Rådmennene i deltakerkommunene⁶ har tatt initiativ til å utarbeide et utkast til eierstrategi overfor *RR* på bakgrunn av de ovennevnte anbefalingene og vedtakene. *RR* har vært involvert i denne prosessen. De respektive kommunestyrene skal endelig godkjenne eierstrategien i kraft av å være øverste myndighet i eierkommunene.

I eierstrategien oppstilles mål og strategier for Stavanger kommunes utøvelse av eierskapet i *RR*. Det oppstilles også overordnede mål og strategier for selskapets virksomhet. I de følgende kapitlene vil det redegjøres nærmere for hvordan Stavanger kommune skal realisere de aktuelle målene. I kapittel 4 gis det en oversikt over eierandeler, styringsdokumenter, relevante lover/forskrifter mv.

⁶ Arbeidet er koordinert av en interkommunal eierskapsgruppe. Gruppen består av representanter fra kommunene Stavanger, Sandnes, Sola, Randaberg, Time, Klepp, Gjesdal og Hå, samt Rogaland fylkeskommune.

2. Mål og strategier for kommunens eierstyring

Stavanger kommune har eierinteresser i overkant av 30 selskap. Det er stor variasjon i målene og strategiene som ligger til grunn for kommunens engasjement i det enkelte selskap. En aktiv eieroppfølging er en sentral forutsetning for kommunens realisering av målene med eierposisjonen.

Stavanger kommune skal være en aktiv, forutsigbar og langsiktig eier av RR. Kommunen har følgelig en langsiktig tidshorison med hensyn til eierskapet i RR. Stavanger kommune skal videre søke å innrette eierstyringen slik at det skapes forutsigbare rammevilkår for selskapet. Stavanger kommune skal sikre en aktiv og forutsigbar eieroppfølging av RR gjennom følgende strategier;

- angi klare rammer for RRs virksomhet i selskapsavtalen

Det foreligger en skriftlig selskapsavtale for RR som er godkjent av de respektive kommunestyrene. Avtalen omfatter bl.a. selskapets formål, som angir den ytre rammen for RRs virksomhet. Eierne kan regulere RRs virksomhet gjennom en oppdatert og presis angivelse av formålet. Det kan være nødvendig å justere formålet på bakgrunn av for eks. endrede rammevilkår. Behovet for en langsiktig planleggingshorison tilsier imidlertid at formålet i utgangspunktet bør fastsettes for en lengre periode.

Eierne kan videre oppnå økt styring over RRs virksomhet ved å innta bestemmelser i selskapsavtalen som medfører at visse arter av saker, som ellers vil høre inn under styrets myndighetsområde, må godkjennes av representantskapet. Eierne vil bl.a. i forbindelse med revideringen av eierstrategien, vurdere hvorvidt det vil være formålstjenelig å innføre en slik styringsmulighet innenfor saksområder som er av særskilt interesse for eierne.

- aktiv deltakelse i RRs eierorgan

Kommunenes eierstyring skal utøves gjennom representantskapet som er RRs eierorgan og øverste myndighet. Kommunens representanter i eierorganet skal avklare/drøfte saker av uvanlig art eller stor strategisk/prinsipiell betydning med relevant politisk organ i forkant av organets behandling av saken. Dersom kommunen får flere representanter i eierorganet bør representantene ta initiativ til å velge én representant som får et særskilt ansvar for å avklare og koordinere kommunes stemmegivning.

Representantskapet skal tre sammen når én av eierne eller minst 1/3 av organets medlemmer krever det, jf. *intkomsel* § 8. Stavanger kommune har følgelig anledning til å kreve at eierorganet skal tre sammen for å behandle en bestemt sak. Styret skal anvende representantskapet aktivt til drøfting av saker som er strategisk viktige for selskapet og eierne.

Representantskapet har innenfor sitt myndighetsområde instruksjons-/omgjøringsmyndighet overfor andre selskapsorganer, når selskapet ikke er bundet overfor tredjeperson.

- initiativ til å avholde eiermøter

Stavanger kommune kan ta initiativ til å innkalle samtlige deltakere til et eiermøte hvis det er behov for en uformell drøfting av en bestemt sak. Selskapets ledelse kan også innkalles til eiermøtet når deltakerne oppfatter dette som formålstjenelig for behandlingen av saken. De styrende organ i RR kan videre ta initiativ til å innkalle deltakerne til eiermøter når selskapet anser det som hensiktsmessig å foreta en uformell drøfting av aktuelle saker.

- innkalle til kontaktmøter

Stavanger kommune kan ta initiativ til å avholde kontaktmøter mellom *RR* og relevant politisk organ i kommunen. *RR* kan også ta initiativ til å avholde kontaktmøter med de enkelte eierne. Kontaktmøtene har til hensikt å sikre en tilfredsstillende informasjonsutveksling mellom partene. En sentral forutsetning for kontaktmøter/eiermøter er at den konkrete eierstyringen skal utøves gjennom eierorganet. *RR* skal tilstrebe å likebehandle eierne med hensyn til informasjon.

- sette *RR* på den politiske dagsorden

Rådmannen skal hvert år informere kommunestyret om selskapets utvikling, nøkkeltall, viktige hendelser siste år mv. Denne rapporteringen kan utføres gjennom egen resultatrapportering, eierskapsmeldingen eller ved å legge fram selskapets årsberetning/årsregnskap.

Kommunestyret vil videre ha anledning til å behandle kommunens eierskap i *RR* ved jevnlige revideringer av eierstrategien overfor selskapet. Kommunestyret vil også behandle enkeltsaker der *RR* er part når den aktuelle saken inngår i kommunestyrets myndighetsområde eller er av stor strategisk/prinsipiell betydning. Kommunens utvalg for eierstrategier eller annet relevant politisk utvalg vil også behandle aktuelle saker som angår *RR*. Rådmannen skal legge til rette for den politiske eierstyring av selskapet.

- anvende *RR* som samarbeidspartner

Det kommunale eierskapet legger til rette for at *RR* kan samarbeide med eierne, med utgangspunkt i felles mål og strategier, for å fremme partenes interesser innenfor aktuelle saksområder. Dette gjelder spesielt ved endringer i rammevilkår knyttet til organisering/gjennomføringen av lovpålagte revisjonsoppgaver. *RR* og eierkommunene bør videre gjennomføre nettverkssamlinger eller liknende for å sikre informasjons- og kompetanseoverføring mellom partene knyttet til relevante problemstillinger.

- fastsette retningslinjer for styresammensetning

Eierne har et ansvar for å sikre at det oppnevnes et styre som har kompetanse, erfaring, kapasitet og mangfold ut ifra selskapets egenart. Styret skal videre sammensettes i tråd med gjeldende lovkrav, herunder bestemmelser om styresammensetning i *intkomsel*. Representantskapet velger 5 styremedlemmer med personlige varamedlemmer etter forslag fra eierne. Representantskapets leder og nestleder utgjør valgkomité for styret. Eierne skal søke å koordinere forslagene slik at styret som kollegium har erfaring og kompetanse innenfor følgende områder;

- God forståelse og innsikt i politiske beslutningsprosesser samt den politiske og administrative organiseringen i eierkommunene.
- Bransjekunnskap, herunder kunnskap om trender og utviklingstrekk innenfor bransjen samt kunnskap om konkurrerende virksomheter.
- Kunnskap om selskapets virksomhet, herunder formål, organisering, forretningsområder, strategi mv.
- Spesialkompetanse og erfaring innen områder som juss, økonomi/regnskap/revisjon, risikostyring, markedsføring mv.
- Erfaring knyttet til styrearbeid.
- Ledelserfaring og kompetanse knyttet til organisasjonsmessige endringsprosesser.

Fordeler ved representasjon fra den politiske ledelsen og administrasjonen hos eierne bør vurderes opp mot forvaltningslovens regler om habilitet. Habilitet bør også vurderes i forbindelse med valg av styremedlemmer som har verv/ansettelsesforhold til enheter som revideres av *RR*. Medlemmer av kontrollutvalget skal ikke oppnevnes som medlemmer av styret.

Det skal søkes å oppnå kontinuitet i styret gjennom å ha alternerende valgperioder for medlemmene/varamedlemmene. Dette kan oppnås for eksempel ved at valgperioden for representanter med politisk tilhørighet ikke er sammenfallende med valgperioden for eksterne- og ansattrepresentanter.

Styret har et selvstendig ansvar for å evaluere eget arbeid og kompetanse, herunder iverksette eventuelle tiltak for å videreutvikle egen kompetanse.

- **fastsette retningslinjer for sammensetning av representantskapet**

Representantskapet ivaretar eierfunksjonen i *RR*. *Intkomsel* regulerer det minste antall medlemmer, men ikke hvem som kan velges til representantskapet. Stavanger kommune skal oppnevne medlemmer som har kompetanse og kapasitet til å ivareta eiernes interesser. Kompetansekravene som er gjeldende ved valg av styre skal være retningsgivende ved valg av representantskapet. Selskapsavtalen angir antallet medlemmer/varamedlemmer som den enkelte eier skal oppnevne. Medlemmer av kontrollutvalget skal ikke oppnevnes som medlemmer av representantskapet.

I 2011 trådte det i kraft nye habilitetsregler⁷ som kan medføre at færre sentrale folkevalgte velger å påta seg styreverv i kommunale selskap. En oppnevning av sentrale folkevalgte til representantskapet kan bidra til å sikre en effektiv samordning med relevante politiske organ i de respektive kommunene samt sikre at den politiske ledelsen har inngående innsikt i selskapets virksomhet.

- **forhindre rolleblanding**

Eierkommunene ivaretar en rekke roller overfor *RR*. Kommunene er eier, kunde, samarbeidspartner mv. Partenes roller blir i stor grad definert i kommuneloven med tilhørende forskrifter. Eierne skal likevel søke å rendyrke rollene for å ha legitimitet i utøvelsen av hver rolle. En slik rolleavklaring knyttet til relasjonen mellom *RR* og deltakerne vil skape forutsigbarhet for selskapet.

- **fastsette overordnede prinsipper for eierstyring**

Eierne skal fastsette overordnede prinsipper for kommunens eierstyring. Prinsippene revideres én gang i valgperioden og ellers ved behov. Prinsippene reguler kommunens eieroppfølging og angir mål og forventninger til selskapenes virksomhet. De overordnede prinsippene bidrar således til å skape forutsigbare rammevilkår for *RR*.

- **utarbeide og revidere en langsiktig eierstrategi**

Stavanger kommune skal bidra til å skape forutsigbarhet for *RR* og de andre eierne ved å utøve kommunens eierstyring i tråd med en langsiktig eierstrategi overfor selskapet. Eierstrategien skal revideres minimum én gang hver kommunevalgperiode.

⁷ Forvaltningsloven § 6, bokstav e (habilitetskrav).

3. Mål og strategier for selskapets virksomhet

Stavanger kommune skal være en tydelig eier gjennom å uttrykke motivasjonen for eierskapet og angi klare mål for selskapets virksomhet. Medlemmene av representantskapet vil da ha et klarere mandat fra kommunestyret ved utøvelsen av eierskapet. En klar målangivelse er videre en forutsetning for å kunne vurdere RRs måloppnåelse, og vil således bidra til å legge til rette for en konstruktiv eierdialog med selskapet.

Eierkommunene er videre opptatt av hvordan de angitte målene realiseres. Eierne legger blant annet til grunn at virksomheten skal drives i samsvar med allment aksepterte retningslinjer for god eierstyring og selskapsledelse. Stavanger kommune skal angi klare mål og forventninger til selskapets virksomhet gjennom følgende strategier;

- uttrykke motivasjonen for eierskapet i RR

Kommunestyret avgjør selv, etter innstilling fra kontrollutvalget, om kommunen skal ansette egne revisorer, delta i interkommunalt samarbeid om revisjon eller inngå avtale med annen revisor.

Det skal velges én revisor for revisjon av kommunens årsregnskap. Revisjon av kommunale foretaks (KF) årsregnskap kan foretas av annen revisor enn den som er valgt for revisjon av kommunens årsregnskap. Forvaltningsrevisjon kan videre utføres av andre enn den som er ansvarlig for revisjon av kommunens årsregnskap eller kommunale foretaks årsregnskap.

Stavanger kommunes valg om å delta i etableringen av det interkommunale selskapet RR må ses i sammenheng med endringer i rammebetingelsene for kommunal revisjon⁸ samt regionale samarbeids-tiltak som var under utredning/etablering på det aktuelle tidspunktet, herunder FAR-programmet.⁹

I Ot.prp. nr 70 (2002-2003) inngikk forslag om endringer i kommuneloven som bl.a. åpnet opp for at kommunene kan velge å konkurransetsette hele eller deler av den kommunale revisjonen. Behovet for å dyktiggjøre og forberede enhetene på en eventuell framtidig konkurransetsetting var et sentralt argument for å konsolidere kommunerevisjonene gjennom etableringen av et interkommunalt selskap.

FAR-programmet hadde som formål å fremme ulike former for interkommunalt samarbeid innenfor administrative drift- og støttetjenester for å redusere administrative kostnader, lette rekruttering, skape økt regional slagkraft mv. Etableringen av en interkommunal revisjonsenhet ble sett i sammenheng med de generelle forventningene til FAR-programmet.

Eierne hadde til hensikt å etablere en revisjonsenhet som er konkurransedyktig med hensyn til priser og kvalitet. Etableringen av RR la også til rette for en videreføring av ansettelsesforholdene knyttet til de eksisterende (fylkes)kommunale revisjonsenhetene. Dette muliggjorde igjen en bevaring av kompetansen og kunnskapen om kommunal sektor som de aktuelle enhetene hadde opparbeidet over lengre tid. Etableringen av RR muliggjorde også at revisjonsenheten fortsatt kunne levere tjenester i egen regi, herunder at eierne kan tildele revisjonsoppdrag direkte til RR uten anbudskonkurranse.

⁸ Ot.prp. nr 70 (2002-2003) Om lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. (kommunal revisjon).

⁹ FAR-programmet hadde som formål å fremme samordning av fellestjenester som regnskap, lønn, IT mv. mellom Rogaland fylkeskommune og kommunene Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg.

RR er fortsatt leverandør av lovpålagte revisjonsoppgaver for samtlige eiere. De respektive kommunestyrene har i liten grad valgt å konkurransesutsette revisjonsoppgaver. Stavanger kommune legger til grunn et langsiktig eierskap i *RR*. Motivasjonen for å videreføre eierskapet oppsummeres i det følgende;

- *RR* skal være Stavanger kommunes foretrukne leverandør av lovpålagte revisjonsoppgaver og andre relaterte revisjons- og rådgivningstjenester. *RR* skal ha kapasitet til å utføre tjenestene.
- Stordriftsfordeler og andre positive synergieffekter som følge av det interkommunale samarbeidet skal bidra til å sikre konkurransedyktige priser for revisjons- og rådgivningstjenester.
- *RR* skal være en uavhengig og objektiv revisor, jf. kommunelovens § 79 og kapittel 6 i *Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskomm.* Selskapets tjenesteproduksjon skal kjennetegnes ved integritet og en høy etisk standard.
- *RR* skal tilfredsstillende gjeldende krav til revisors kompetanse, jf. kapittel 5 i *Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskomm.* Selskapet skal legge til rette for videreutvikling av medarbeidernes kompetanse. *RR* skal anvende anerkjente og oppdaterte standarder, analyseverktøy og metoder ved gjennomføringen av revisjonsoppdrag.
- *RR* har opparbeidet kompetanse knyttet til lokale forhold, politisk og administrativ organisering, kommunal tjenesteproduksjon mv. Eierskapet skal bidra til å bevare *RRs* inngående kjennskap til kommunal sektor generelt og kommunene i regionen spesielt.

- **definere *RRs* kjernevirksomhet**

RR har som formål å levere lovpålagte revisjonsoppgaver til eierkommunene. Selskapet kan også utføre andre revisjonsoppdrag og rådgivning for eierkommunene. De enkelte eierne har forpliktet seg til å kjøpe revisjonstjenester fra *RR*, jf. samarbeidsavtalen.

Stavanger bystyre har valgt *RR* som revisor for samtlige lovpålagte revisjonsoppgaver. Det er inngått likelydende avtaler om revisjonstjenester mellom den enkelte eierne og *RR*, som regulerer hvilke oppdrag selskapet skal utføre. *RR* kan benytte underleverandører for å sikre at selskapet til enhver tid har kapasitet og kompetanse til å utføre de aktuelle oppdragene.

RRs kjernevirksomhet vil i stor grad defineres av kommunenes revisjonsplikt slik dette framkommer i kommuneloven med tilhørende forskrifter. Følgende oppdrag inngår i selskapets kjernevirksomhet;

- Lovpålagte revisjonsoppgaver, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroller, særattestasjoner mv.
- Ikke lovpålagte oppgaver innenfor fagområdet, herunder for eks. rådgivnings-/konsulenttjenester med tilknytning til kjernevirksomheten.
- Revisjon av stiftelser, foretak, selskap, fellelsråd mv. med tilknytning til deltakerne.

Selskapet kan også påta seg revisjonsoppdrag og rådgivningsoppdrag knyttet til kjernevirksomheten for andre kommuner og selskaper gjennom deltakelse i anbudskonkurranser. Slike oppdrag skal ikke medføre en vesentlig risiko for selskapet. *RRs* geografiske nedslagsfelt er hovedsakelig Sør- og Midt-Rogaland. Selskapet har likevel anledning til å påta seg oppdrag i andre regioner.

Deltakelse i anbudskonkurranser kan gi *RR* og eierkommunene informasjon om hvor konkurransedyktig selskapet er med hensyn til kompetanse og pris. *RR* vil samtidig opparbeide kompetanse knyttet til selve gjennomføringen av anbudskonkurranser, som igjen kan forberede og dyktiggjøre selskapet til å møte en eventuell framtidig konkurransesutsetting. Slike oppdrag kan imidlertid ikke utgjøre mer enn kun en marginal del av den totale oppdragsporteføljen, jf. veilederen for offentlige anskaffelser.

RR vil kunne ha behov for å øke oppdragsporteføljen for å sikre at selskapet kan levere konkurransedyktige tjenester til eierkommunene. En økt oppdragsmengde kan gi stordriftsfordeler og positive synergieffekter ved bl.a. samordning av tematikken i bestillinger mellom eierkommunene. En økt oppdragsmengde kan også gjøre det lettere å bevare/videreutvikle eksisterende kompetanse og rekruttere ny kompetanse.

Kriteriene for leveranser av tjenester i egenregi begrenser imidlertid selskapets mulighet til å påta seg oppdrag fra nye kunder. *RRs* oppdragsmengde kan imidlertid økes ved opptak av nye deltakere i selskapet. Nye eiere skal tre inn i selskapet med de samme rettigheter og forpliktelser som de øvrige eierne. Opptak av nye eiere skal ses i sammenheng med de eksisterende eierens ønske om å utøve en aktiv og effektiv eierstyring.

- uttrykke forventninger til avkastning/utbytte/priser

RRs virksomhet er av en slik karakter at eierskapet ikke kan karakteriseres som finansielt motivert. *RR* leverer hovedsakelig lovpålagte revisjonstjenester til eierne i egenregi. I beslutningsgrunnlaget som lå til grunn for etableringen av *RR* ble det fastsatt at selskapet kan påta seg oppdrag for selskaper og andre enheter med driftsavtaler eller liknende tilknytning til eierne.

RR har også forutsatt at selskapet har anledning til å påta seg oppdrag for rettssubjekt som ikke har tilknytning til eierne. Det er av den grunn ikke søkt om fritak for inntekts- og formueskatt. *RR* skal imidlertid primært betjene eierne og har derfor i begrenset grad deltatt i slike anbudskonkurranser.

Stavanger kommune legger til grunn at *RR* fortsatt skal levere tjenester til eierne i egenregi. En økt oppdragsportefølje for *RR* kan bidra til å styrke tjenestetilbudet overfor samtlige eiere. Det kan således være aktuelt for *RR* å øke oppdragsporteføljen ved å levere tjenester i egenregi til nye eiere. Selskapet bør på bakgrunn av utviklingen i oppdragsporteføljen vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig å søke skattemyndighetene om fritak for inntekts- og formueskatt.

Eierne forventer at *RR* kontinuerlig arbeider for å oppnå en effektiv tjenesteproduksjon selv om eierskapet primært ikke er finansielt motivert. Selskapet skal søke å holde prisene på revisjons- og rådgivningstjenester så lave som mulig. *RR* vil gjennom en slik prisfastsettelse unngå høye overskudd med tilhørende høye skattekostnader, samt unngå at det bygges opp uforholdsmessig store fond.

Avkastningen vil følgelig realiseres gjennom lave priser på *RRs* tjenester. Gevinsten for eierne ved at prisnivået holdes lavt vil ha sammenheng med oppdragsvolumet fra den enkelte eierkommune. Det vil dermed være en hensiktsmessig fordeling mellom eierne.

For å sikre at prisene på revisjons- og rådgivningstjenester faktisk er konkurransedyktige skal *RR* ha en begrenset deltakelse i anbudskonkurranser samt aktivt benytte annen benchmarking, herunder benchmarking i regi av bl.a. Norges Kommunerevisorforbund.

RR har anledning til å påta seg oppdrag for andre enn eierkommunene gjennom å etablere et datterselskap. Morselskapet vil da fortsatt levere tjenester til eierne i egenregi. Datterselskapet vil konkurrere om oppdrag på like linje med andre aktører i markedet. Det skal da stilles krav til utbytte fra selskapet i tråd med bestemmelsene i aksjeloven. Som hovedregel bør minimum 60 % av årsresultatet utdeles som utbytte dersom dette er forsvarlig med henblikk på soliditeten til datterselskapet. Utbyttet skal resultere i lavere priser for deltakerne i *RR*.

- angi forventninger til selskapets risikoeksponering

Eierne forventer at *RR* ikke foretar disposisjoner som medfører en høy risiko for at selskapet ikke evner å ivareta formålet på en tilfredsstillende måte.

RR skal i utgangspunktet påta seg oppdrag med lav risiko. Det vil således ikke være nødvendig med forsikringsdekning for styret eller oppdragsansvarlige/rådgivere. Selskapet bør imidlertid regelmessig vurdere behovet for forsikringsdekning på bakgrunn av utviklingen i oppdragsporteføljen.

RRs finansforvaltning skal sikre at det oppnås en tilfredsstillende avkastning uten at det innebærer en vesentlig finansiell risiko for selskapet. Forvaltningen skal videre sikre lave finansieringskostnader og god likviditet. Selskapets formuesforvaltning skal i henhold til § 13 i *intkomsel* være gjenstand for betryggende kontroll. *RR* bør sikre en betryggende kontroll ved å bl.a. utarbeide og ajourholde et finansreglement som regulerer selskapets risikoeksponering.

- uttrykke forventninger til *RRs* forretningsdrift

Kommunal sektor forvalter store verdier og yter et bredt spekter av tjenester. Kommunenes revisjonsplikt har som formål å sikre at gjeldende lover og regler overholdes, påse at det er en betryggende økonomisk internkontroll, avdekke misligheter, vurdere om ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til angitte mål, vurdere om resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets vedtak mv. Revisjonen bidrar således til å skape tillitt til den kommunale forvaltningen.

Formålet med revisjonsplikten vil kun realiseres dersom den revisjonspliktige og innbyggerne for øvrig er av den oppfatning at revisor har den nødvendige legitimitet ved utførelsen av oppdragene. Det er derfor viktig at revisor har høy integritet, følger god kommunal revisjonsskikk, følger gjeldende lover og regler, opprettholder uavhengighet og objektivitet mv.

Tilliten og omdømmet til revisor vil kunne styrkes ytterligere ved at samfunnsansvar etableres som en integrert del av selskapets virksomhet, herunder at virksomheten foregår på en måte som er etisk, miljømessig og sosialt forsvarlig. Stavanger kommune forventer at *RR* utarbeider og følger opp etiske retningslinjer samt rapporterer i tråd med «bærekraftig-utvikling-prinsippet», dvs. å integrere økonomisk, sosial og miljømessig rapportering.¹⁰

- forvente en moderat godtgjøring til styre/representantskap

Stavanger kommune forventer at godtgjøringen til styre og representantskapet holdes på et moderat nivå. *RR* bør se hen til de øvrige interkommunale selskapene i regionen ved fastsettelsen av nivået på godtgjøringer. Det kan i enkelte tilfeller være hensiktsmessig å fastsette et avvikende nivå på bakgrunn av særskilte forhold, herunder behov for å rekruttere rett kompetanse, stor saksmengde mv.

Representantskapets godtgjøring fastsettes av representantskapet selv etter forslag fra styret. Siden godtgjøringen skal utbetales av selskapet, bør ikke representantskapet vedta en høyere godtgjøring enn styrets forslag. Representantskapet kan vedta en lavere godtgjøring. Denne ordningen anses ikke som problematisk ut ifra lojalitetshensyn.

- åpenhet knyttet til kommunens eierstyring og *RRs* virksomhet

Det skal være åpenhet knyttet til kommunes eierstyring basert på prinsippet om meroffentlighet. *RR* er som revisor svært avhengig av et omdømme som gir selskapet troverdighet og legitimitet ved gjennomføringen av revisjonsoppdrag. Åpenhet knyttet til selskapets virksomhet kan bidra til å underbygge et slikt omdømme. Stavanger kommune forutsetter således at også *RR* praktiserer meroffentlighet.

¹⁰ Det er etablert flere internasjonale standarder som kan ligge til grunn for selskapers rapportering om utøvelsen av samfunnsansvar, herunder FN's "Global Compact" og ISO 26000 som er standarder for hvordan ulike organisasjoner kan opptre sosialt ansvarlig. Det globale rapporteringsinitiativet (GRI) omfatter rapportering på den tredelte bunnlinjen, dvs. økonomiske, miljømessige og sosiale resultater.

4. Vedlegg

4.1 Deltakerkommuner

Rogaland Revisjon IKS er heleid av 16 kommuner og Rogaland fylkeskommune. Stavanger kommune er største eier med en eierandel på 31,95 %. Følgende kommuner er deltakere i selskapet;

Deltakerkommune	Eierandel %
Stavanger	31,95
Rogaland fylkeskommune	25,0
Sandnes	15,9
Sola	5,67
Hå	4,16
Eigersund	3,79
Strand	2,92
Randaberg	2,59
Gjesdal	2,54
Sokndal	0,94
Lund	0,89
Rennesøy	0,89
Finnøy	0,81
Hjelmeland	0,80
Bjerkreim	0,71
Forsand	0,29
Kvitsøy	0,15

4.2 Dokumenter som regulerer kommunenes eierstyring og selskapets virksomhet

Samarbeidsavtale

Deltakerne i Rogaland Revisjon IKS inngikk i 2004 en samarbeidsavtale som stadfester partenes vilje til å etablere selskapet. Avtalen regulerer videre deltakernes innskuddsplikt, kostnadsfordeling, plikt til å kjøpe tjenester mv. Avtalen ble korrigert i 2005 for bortfall av Time kommune som deltaker.

Selskapsavtale

Selskapsavtalen for Rogaland Revisjon IKS ble vedtatt av deltakerkommunene i 2004. Avtalen ble sist revidert i 2005 for å korrigere for bortfall av Time kommune som deltaker. Selskapsavtalen er et overordnet styringsdokument som regulerer ulike forhold i relasjonen mellom deltakerne og selskapet. Selskapsavtalen angir selskapets formål, lånerammen, innehar bestemmelser om sammensetningen og myndighet til de styrende organ mv. Selskapsavtalen kan endres i tråd med § 4 i *intkomsel*.

Tjenesteavtaler

Hver av deltakerne har inngått likelydende avtaler om revisjonstjenester fra *RR*. Avtalene spesifiserer omfanget av tjenesteleveransen, utgiftsdekning samt regler for oppsigelse av tjenesteavtalen.

Overordnede prinsipper for eierstyring

Flere av eierkommunene har vedtatt overordnede prinsipper for eierstyring. Prinsippene regulerer kommunens eierstyring og uttrykker forventninger til selskapenes virksomhet. De overordnede prinsippene er basert på ulike anbefalinger for eierstyring og selskapsledelse, herunder Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES), Statens prinsipper for godt eierskap mv.

4.3 Lover/forskrifter som regulerer *RRs* virksomhet

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) - Kapittel 12 - *Internt tilsyn og kontroll. Revisjon.* - <http://www.lovdatab.no/all/hl-19920925-107.html#map014>
- FOR 2004-06-15 nr 904: Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. - <http://www.lovdatab.no/for/sf/kr/kr-20040615-0905.html>
- FOR 2004-06-15 nr 905: Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner. - <http://www.lovdatab.no/for/sf/kr/kr-20040615-0905.html>
- LOV 1999-01-15 nr 02: Lov om revisjon og revisorer (revisorloven) - <http://www.lovdatab.no/all/hl-19990115-002.html>
- LOV 1999-01-29 nr 06: Lov om interkommunale selskaper - <http://www.lovdatab.no/all/hl-19990129-006.html>